

[Weikop.]

tals grund og holde åbent inden for hospitalets besøgstider, så skal en sådan tilladelse gives — dog selvfølgelig kun omfattende det vareudvalg, der er angivet i loven, hvor det jo også er angivet, at der ikke må sælges tobak.

Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger, men kan tiltræde lovforslaget i den form, det nu vil få.

Baunsgaard: Jeg skal på det radikale venstres vegne meddele, at min gruppe tilslutter sig såvel de stillede ændringsforslag som de bemærkninger, der er anført i betænkningen.

Rimstad: Vi kan tilsige den højtærede handelsministeren vor støtte ved gennemførelsen af dette lovforslag, også med de ændringsforslag, der af udvalget er stillet i betænkningen og tiltrådt af ministeren. Vi hilser med glæde den udvidelse af kioskernes tilladte varesortiment, som ændringsforslag nr. 1 indebærer, og vi er ligeledes tilfredse med, at også andre civile lufthavne end Kastrup Lufthavn inddrages under bestemmelserne; men vi kunne have ønsket, at de bestemmelse, der kommer til at gælde for Københavns Hovedbanegård, også havde fået gyldighed for en række andre større banegårde ude i landet.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Jeg skal gøre mine bemærkninger meget korte. Der er jo opnået enighed i udvalget, og det er jeg tilfreds med og glad for. Jeg tror, som det ærede medlem hr. Anker Lau sagde, at det er meget heldigt, at der, når det drejer sig om ændringer i lukkeloven, kan opnås så stor tilslutning, som det her er tilfældet. Det ærede medlem hr. Albertsen har jo givet en udførlig redegørelse for ændringsforslagene og motiverne til disse ændringer og for de andre udtalelser, der er nedfældet i betænkningen.

Jeg vil gerne understrege, at jeg selvfølgelig er villig til at lade foretage en undersøgelse af benzinformandernes forhold. Vi må vel nok gå den vej at nedsætte et udvalg til at undersøge disse forhold, og før resultatet af undersøgelsen foreligger, kan jeg ikke tage stilling til problemet.

Det ærede medlem hr. Weikop var inde

på spørgsmålet om hospitalskioskerne og bemærkningen herom i betænkningen. Jeg vil gerne understrege over for det ærede medlem, at det er meningen med denne bemærkning i betænkningen, som jeg i øvrigt ved første behandling bad om at få med, at vi vil henstille til politiet, så stærkt som vi kan, at lade kioskernes åbningstider falde sammen med hospitalernes besøgstid.

Jeg takker udvalget for den enstemmige tilslutning til ændringsforslagene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslagene nr. 1-3 og lovforslagets tekst, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om personnavne.

(Første behandling findes i tidenden sp. 981, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 563).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Astrid Skjoldbo: Jeg vil gerne udtrykke min tilfredshed med, at dette lovforslag formentlig kan tiltrædes fra alle sider i tinget.

Spørgsmålet om navneret og om fortabelse af ret til at bære et bestemt navn er ofte af en så personlig karakter, og der kan gøres så mange synspunkter gældende, at det kan

[Astrid Skjoldbo.]

være vanskeligt at nå frem til enighed. Derfor er det heldigt, synes jeg, at der står et enigt udvalg bag udvalgsbetænkningen.

Som det fremgår af betænkningen, kan udvalget i det store og hele gå ind for de synspunkter, der findes i forslaget til navnelov. Der er ganske vist stillet 8 ændringsforslag, men de ændringer, der foreslås, og som hele udvalget går ind for, har rent praktisk ingen større rækkevidde, men kan måske snarere siges at være af symbolsk karakter.

Man har i udvalget drøftet, hvorvidt det ville være ønskeligt, om man før ægteskabets indgåelse stillede kvinden over for valget mellem at antage ægtefællens navn eller bevare sit eget navn, men som det fremgår af betænkningen, er udvalget tilfreds med, at spørgsmålet tages op af det nedsatte udvalg om ægteskabslovgivningen.

Spørgsmålet om, hvorvidt gifte kvinder, der officielt har beholdt deres pigenavn, har ret til i mere almindelige situationer at bruge mandens navn, er af ministeren besvaret derhen, at dette kan lade sig gøre uden særlig hjemmel.

Det har også været drøftet, hvorvidt et barn, som hustruen har født uden for ægteskab, bør kunne frakendes ret til at bære ægtefællens navn, men vi finder ikke en sådan bestemmelse stemmende med barnets tarv og ønsker derfor, at den udgår.

Også spørgsmålet om, hvorvidt en kvinde skal kunne frakendes retten til at bære sin tidligere ægtefælles navn, har man grundigt forhandlet i udvalget. Når udvalget ikke har kunnet tiltræde det oprindelige forslag om, at en kvinde kan fradømmes retten til at bevare det navn, hun erhvervede ved sit ægteskab, skyldes det, dels at der ikke kan skabes nogen egentlig parallelitet over for ægtemænd, dels at spørgsmål af denne art formentlig, hvis man overhovedet bør have sådanne bestemmelser, og det mener jeg ikke man bør have, rettelig hører hjemme under ægteskabslovgivningen og ikke under en navnelov. Jeg må erkende, at spørgsmålet i første række har været rejst af de kvindelige medlemmer i udvalget, men jeg udtaler min tilfredshed med, at hele udvalget har kunnet samles om at foreslå, at bestemmelsen udgår, og at den højtærede minister har tiltrådt dette synspunkt,

Ændringsforslag nr. 2 til § 6 er en lidt klarere formulering af bestemmelsen i paragraffens nr. 7, der i lovforslaget lyder således: „Navne, der kan vække anstød eller være til ulempe for bæreren“. Udvalget foreslår en formulering, der lyder således: „Navne, der er upassende, eller som kan vække anstød“. Nogen stor forskel synes der for mig ikke at være på disse to formuleringer.

Ministerens ændringsforslag til § 21, hvorefter loven kan sættes i kraft ved kgl. anordning på Færøerne og i Grønland med de afvigelser, som findes påkrævede, kan udvalget tiltræde.

Jeg kan herefter anbefale lovforslaget til vedtagelse med de foreslåede ændringer.

Vagn Bro: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger. Vi er enige. Jeg skal kun tilføje mig at bemærke, at når det ærede medlem fru Astrid Skjoldbo talte om, at ændringsforslagene var af mere symbolsk art, kan jeg i og for sig erkende rigtigheden heraf, men jeg vil hellere, navnlig under hensyn til ændringsforslagene nr. 1 og nr. 5, sige, at de er af principiel art, for det er jo vort ønske i denne lovgivning at ligestille mænd og kvinder. Det er, om jeg så må sige, en følge af lov nr. 100 af 4. marts 1921, som slog dette princip fast.

Jeg vil med hensyn til ændringsforslag nr. 2 udtrykke min glæde over, at vi kunne enes om denne ændring. Der var i lovforslaget tale om, at navne, der kunne være til ulempe for bæreren, ikke skulle kunne gives. Jeg må erkende, at jeg synes, noget sådant er udtryk for et ganske unødvendigt barnepigesystem. Vi er enige om, at et navn ikke må kunne vække anstød eller være upassende; men om en mand skulle have et navn, som andre ville mene var til ulempe for ham, det synes jeg det er urimeligt at lovgive om. Jeg glæder mig over, at den højtærede minister med sin sædvanlige praktiske sans har erkendt, at det er et rigtigt standpunkt.

Jeg kan altså anbefale de stillede ændringsforslag, men tillader mig at spørge den højtærede formand, om jeg i to sætninger må gøre nogle betragtninger gældende, som i og for sig henhører under tredje behandling, da jeg er forhindret i at være her til denne tredje behandling.

[Vagn Bro.]

Jeg synes i og for sig, at denne lovgivning nu er god, men jeg må beklage, at vi er ilet så hurtigt frem, så jeg tror, at hverken Norge eller Sverige vil kunne vinde med. Vi er mange i denne sal, der lægger vægt på at få gennemført en fællesnordisk lovgivning, og jeg må erkende, at jeg synes, at især hvad angår navngivning, skulle vi kunne optræde nogenledes i fællesskab. Nu vil jeg håbe, at Norge og Sverige vil være så interesserede og så — jeg ved ikke, om jeg må bruge udtrykket — kloge, at de vil følge med os, og i så fald er det jo udmærket. Skulle det derimod ske, at der stadig bliver stor divergens, tror jeg, vi er kommet lidt for tidligt med en i øvrigt god lovgivning.

Hanne Budtz: Ved første behandling af lovforslaget om personnavne karakteriserede jeg det som et godt forslag, og jeg er i den lykkelige situation at kunne give udtryk for, at jeg synes, den endelige lov bliver endnu bedre. Jeg takker for den imødekommenhed, der er udvist over for de synspunkter, jeg på mit partis vegne gjorde gældende ved første behandling. Jeg er i den behagelige situation at kunne sige, at alle vore synspunkter er imødekommet. Vi kan ganske tilslutte os lovforslaget med de foreslåede ændringer.

I anledning af det ærede medlem hr. Vagn Bros bemærkninger om det nordiske samarbejde må jeg måske også have lov til allerede i dag at sige, at når man nu synes, at man her kommer med et godt resultat, så kan de andre nordiske lande måske komme til at betragte det, som nu snart bliver lov i Danmark, som et godt forbillede for deres arbejde.

Else-Merete Ross: Hvis de ændringsforslag, der er stillet i betænkningen, vedtages, synes jeg, vi kan være meget tilfreds med den nye navnelov. Gennem denne lov sikres der bl. a. navneretlig ligestilling mellem mand og kvinde og mellem børn født i og uden for ægteskab.

Allerede i sin fremsættelsestale ytrede den højtærede justitsminister en vis tvivl om berettigelsen af § 10, som lovforslaget med rette kædede sammen med § 12, stk. 2. Disse paragraffer ville yderst sjældent komme

til anvendelse. De giver manden en ret til under omstændigheder, der er særlig krænkende for ham, at få et barn eller en hustru frakendt retten til at bære hans slægtsnavn. Hustruen har ikke en tilsvarende ret. I praksis forekommer disse tilfælde som sagt yderst sjældent, men ikke desto mindre kan det åbenbart være svært for nogle af det stærke køn at afgive selv et så sjældent forekommende privilegium.

Den, der overvinder sig selv, er større end den, der overvinder en stad. Den højtærede justitsminister overvandt tilsyneladende sig selv uden større vanskeligheder med hensyn til § 10 og § 12, stk. 2, og underminerede yderligere sine endnu kæpende kønsfællers stilling ved at meddele, at det nordiske udvalg, der arbejder med ægteskabsloven, var nået til enighed om i ægteskabsloven at slette § 74, som stort set svarer til § 12, stk. 2, i navnelovsforslaget. Meddelelsen om det nordiske initiativ fik den sidste modstand til at svinde, og et enigt udvalg kan anbefale, at § 10 og § 12, stk. 2, udgår.

§ 12, stk. 3, udgår også. Det betyder, at en kvinde har ret til at bevare det navn, hun har erhvervet ved ægteskabet, selv om et nyt ægteskab indgås. Der er ingen, der skal spørges eller give tilladelse til, at hun beholder dette navn. Jeg er meget glad for dette resultat. Der har været og vil være kvinder, for hvem denne bestemmelse er af stor betydning.

Dansk Kvindesamfund har henstillet, at der samtidig med udfærdigelsen af vielsespapirerne vedlægges en særlig blanket, hvorpå kvinden skal anføre, om hun ønsker at bevare det navn, hun har båret før ægteskabet, eller om hun ønsker at antage ægtefællens. Flertallet i udvalget mener, at der kun er få tilfælde, hvor hustruen ønsker at bevare sit tidligere navn. Efter min mening kunne grunden hertil også være, at kvinden enten ikke ved, at hun har denne mulighed, eller ikke ved, hvad hun skal gøre for at beholde sit tidligere navn.

Jeg håber, den højtærede justitsminister vil lade spørgsmålet om en særlig blanket eller særlig vejledning angående bibeholdelse af tidligere navn gå videre til det udvalg, der arbejder med revision af ægteskabsloven. Jeg forstår, at dette udvalg påtænker at udgive en vejledning med hen-

[Else-Merete Ross.]

syn til ægteskabets retsvirkninger, navnlig i formueretlig henseende, hvad jeg ville finde meget værdifuldt. Jeg håber, udvalget også vil medtage spørgsmål af navnretlig karakter.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag med ændringer til vedtagelse.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne takke udvalget for den enstemmige indstilling, og jeg kan for mit vedkommende tiltræde de stillede ændringsforslag.

Det kan ikke undre, at det ærede medlem hr. Vagn Bro er særlig glad for ændringsforslag nr. 2; det har det ærede medlem jo ophavsretten til, men udvalget har fundet, at det ærede medlem havde ret i sin ændrede formulering, og jeg har ment det rigtigt at akkviescere herved.

Det ærede medlem hr. Vagn Bro gjorde nogle bemærkninger om den formodede udvikling i Norge og Sverige, og derom vil jeg gerne sige, at jeg deler det ærede medlem fru Hanne Budtz' ønske om, at man i Norge og Sverige vil betragte dette forslag, ophøjet til lov, som et fremskridt, der kan være løftestang for en tilsvarende udvikling i de øvrige nordiske lande; jeg er dog nødt til at erkende i erindring om de diskussioner, vi har haft, at jeg er noget tvivlende deroverfor. Men håbet beskæmmer jo ingen.

Må jeg endelig sige til det ærede medlem fru Else-Merete Ross, at jeg synes, det ærede medlem var lidt tilbøjelig til næsten at triumfere over det stærke køns nederlag i udvalget. Det synes jeg næsten er synd. Hvorfor skal man drille dem under hamskiftet. Der er endnu en tredje behandling.

Jeg tør måske lige gøre den enkelte bemærkning til det ærede medlem, at oplysningen om, at ægteskabsudvalget ville lade ægteskabslovens § 74 bortfalde, ikke stammer fra mig, men fra et medlem af det pågældende udvalg, medlem af det høje ting, fru Edel Saunte. Denne oplysning har jeg viderebragt.

Jeg anbefaler samtlige ændringsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1-3, ændringsforslag nr. 1, § 4, således ændret, § 5, ændringsforslag nr. 2, § 6, således ændret, § 7, ændringsforslag nr. 3, § 8, således ændret, § 9, ændringsforslag nr. 4, hvorefter § 10 udgår, § 11, ændringsforslag nr. 5, § 12, således ændret, ændringsforslag nr. 6, § 13, således ændret, §§ 14-16, ændringsforslag nr. 7, § 17, således ændret, §§ 18-20, ændringsforslag nr. 8 og § 21, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udbygning af det storkøbenhavnske S-banenet og om forarbejder for tunnelbaneanlæg i København og Frederiksberg.

(Første behandling findes i tidenden sp. 409, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 577).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Lars M. Olsen: Under førstebehandlingen af lovforslaget om udbygning af det storkøbenhavnske S-banenet og om forarbejder for tunnelbaneanlæg i København og Frederiksberg blev der fra flere ordføreres side ønsket fastsat en prioritetsrække for anlæggelsen af de 3 S-banelinjer. Man har imidlertid fra udvalgets side givet afkald derpå og ikke ment, at statsbanerne skulle følge et af udvalget bestemt anlægsprogram for de 3 S-baner, idet man har den opfattelse, at statsbanerne administrativt og praktisk